

Yeşil Girişimcilik

Sevta KESKİN¹

Özet

Çevresel meseleler gittikçe daha önemli konu haline gelmektedir. Çünkü çevre sürekli olarak zarar görmektedir ve pek çok çevre sorununun kökeninde de ekonomik faaliyetler vardır. Çevresel bozulma insanın geleceğini tehlikeye sokar. Çevresel bozulmayı durdurmaya katkı verecek unsurlardan biri de yeşil girişimciliktir. Yeşil girişimcilik hem ekonomik hem de çevresel alanlarda pozitif değişim için katalizör olma potansiyeline sahiptir. Yeşil girişimciler çevre boyutunu bir engel olarak görmekten ziyade bir fırsat olarak düşünürler ve onlar çevreye yararlı, sosyal sorumluluk sahibi, ekonomik açıdan tatmin edici farklı tür işler sunarlar. Kısaca, yeşil girişimciler daha temiz ve yeşil bir dünyaya sahip olmak için daha iyi yollar aramaktadır. Yeşil girişimcilik hakkında öğrenilecek hala çok şey var ve bu çalışmanın ana hedefi yeşil girişimcilikle ilgili tanımları vermek ve aynı zamanda engelleyen bariyerlerin neler olduğunu ve ekonomi ve toplum için önemini ortaya koymaya çalışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Girişimcilik, Girişimcilik, Girişimci, Çevre.

Green Entrepreneurship

Abstract

Environmental matters are becoming increasingly more important issues. Because the environment is damaged permanently and there are also economic activities at the root of many environmental problems. The environmental degradation is endangering the future of human. One of the factors that might contribute to stopping degradation is green entrepreneurship. Green entrepreneurship has the potential to be a catalyst for positive change in both economic and environmental areas. Green entrepreneurs think the environmental dimension rather as an opportunity than an obstacle and they offer different kind businesses which is environmentally beneficial, socially responsible, economically rewarding. Briefly, green entrepreneurs are looking for better ways for to have a cleaner and greener world. There is still a lot to learn about green entrepreneurship and the main objective of this paper is to provide definitions of green entrepreneurship and at the same time to show what are the prevent barriers and importance for the economy and society.

Key Words: Green Entrepreneurship, Entrepreneurship, Entrepreneur, Environment.

Giriş

Günümüzde çevre sorunları tüm insan faaliyetlerini etkileyen önemli bir unsurdur. Çevre sorunlarının artması insanları çevre konusunda daha endişeli ve daha ilgili hale getiriyor. Çevresel sorunlar, içerisinde canlıların yaşamlarını sürdürme olanaklarının giderek ortadan kalkabilecek şekilde değişmesi olarak değerlendirilebilir (Gül, 2007: 11). Çevrenin korunması, çevre üzerindeki olumsuz etkilerin kontrol altına alınması tüm insanların ve canlıların geleceği ile doğrudan bağlantılı bir konudur. Zira insanlara hizmet etmek, işletmelerin sürdürülebilirliği için çalışmak ve dünyaya ekonomik katkı sağlamak gibi sorumlulukların hayata geçirilmesi, ancak doğa var oldukça anlamlı ve mümkündür (Gül, 2007: 9). Yeşil girişimciler bunu dikkate alarak faaliyetlerinde toplumun menfaatlerini gözetir.

¹ Dr., keskinsevtap@yahoo.com

yani sosyal sorumluluğu üstlenen kişilerdir. Sosyal sorumluluk ekonomik amaçları gerçekleştirirken toplumsal amaçları da dikkate almaktır.

Girişimcilik bir sektörle, bir ülkeyle, bir insan grubuyla sınırlı değildir ve girişimci davranış tüm toplumlarda ve her tür ekonomik koşulda bulunabilir. Yeşil girişimciliğin kendisi görece yeni bir kavramdır ve 1990'lerden itibaren büyüyen bir ilgi görmektedir (Harini, Meenakshi, 2012: 80). Girişimcilik fikri ile ilgilenen araştırmacılar tarafından çevre ve girişimciliği analiz ederken bugüne kadar birçok farklı terim kullanılmıştır. Yaygın olarak kullanılan terimler yeşil girişimcilik (Berle, 1991), eko-girişimcilik (Schaper, 2002), çevresel girişimcilik (Keogh ve Polonski, 1998) vb. dir. Schaper bu terimlerin aynı konsepti yakaladığını ve birbirinin yerine kullanılabileceğini savunmaktadır (Pachaly, 2012: 6). Yeşil girişimcilik ve eko-girişimcilik gibi yeni kavramların birbirlerinin yerine kullanılması, bu iki yaklaşım arasındaki farkların muğlak kalmasına sebep oluyor (EKOIQ, 2015: 42-43). Ekonomik, sosyal ve çevresel şartları iyileştirmek için kurulan yenilikçi işler, sektör ayrımı yapılmaksızın yeşil girişimcilik çerçevesinde değerlendiriliyor. Eko-girişimcilik ise çevreyle doğrudan ilişkili sektörlerde yapılan faaliyetler için kullanılan bir kavram (EKOIQ, 2015: 43). Her ne kadar tanımı üzerinde muhtelif tartışmalar sürsede, yeşil işler kuran girişimcileri yeşil girişimci olarak adlandırmak gibi temel bir eğilimden söz edebiliriz (EKOIQ, 2015: 43). Bu makalede bu terimlerden sadece yeşil girişimcilik ayrım yapmaksızın hepsini kapsayıcı bir anlamda kullanılacaktır. Çünkü hepsinde girişimciler, çevre boyutunu, yeşil değerleri kendi iş hedeflerinde bir unsur olarak görmektedir.

Bu çalışmanın ana hedefi yeşil girişimcilikle ilgili tanımları vermek ve aynı zamanda yeşil girişimciliği engelleyen bariyerlerin neler olduğunu ve ekonomi ve toplum için önemini ortaya koymaya çalışmaktır.

1. Yeşil Girişimcilik ve Yeşil Girişimcinin Tanımı

Araştırmacılar tarafından kullanılan terminolojide farklılık olduğu gibi yeşil girişimcilik tanımlarında da farklılıklar vardır. Yani yeşil girişimciliğin genel kabul görmüş bir tanımı yoktur (Pachaly, 2012: 7). Ancak yeşil girişimcilik farklı yollardan tarif edilse de ortak tema, mevcut ve gelecek nesillerin ekolojik ve sosyal ihtiyaçları için bir endişe gösterirken iş geliştirme fikrinin benimsenmesidir.

Girişimcilik, birey ve toplum için değer yaratan, ekonomik fırsatlara cevap veren veya ekonomik fırsatlar yaratan bireyler tarafından ortaya konulan, getirdiği yeniliklerle ekonomik sistemde değişikliklere neden olan bir süreçtir (Muzyka, Koning Churchill,1995: 352). Yeşil girişimcilerin girişimcilerle paylaştıkları ortak yanlarının yanında ayrıldığı yanlarda vardır. Yeşil girişimcilik, girişimcilik hedeflerini gerçekleştirirken aynı zamanda işyerinin topluma pozitif katkısını artıran ve insanlar ve çevre üzerindeki negatif etkilerini en aza indirgeyecek şekilde çalıştırabilmenin yollarını arama çabalarının tümünü kapsamaktadır (Satı, Yılmaz, 2008: 335). Diğer taraftan girişimcilerin pazar yerinde müşteriler ve iş ortakları, işyerinde çalışanlar, yerel toplum ve çevre gibi paydaşları ile karşılıklı etkileşime girmelerine rehberlik etmektedir (Satı, Yılmaz, 2008: 335). Bir başka ifadeyle, yeşil girişimcilerin ticari faaliyetlerinin doğal çevre üzerindeki net etkisi ve sürdürülebilir bir geleceğe doğru değişim pozitifdir. Yeşil girişimciliğin üç önemli

boyutu: çevreyi koruyan işler veya işletmeler, temiz büyüme, sosyal farkındalıktır. Yeşil girişimcilik, ekonomik ve çevresel alanlarda olumlu bir katalizör olmak potansiyeline sahiptir. Yeşil girişimciler kendi kimliğinin çekirdek bileşeni olarak çevre değerlerini benimsemektedir.

Girişimcilik teorisinin en önemli kişilerinden biri, Joseph Schumpeter'dir. Schumpeter'e göre girişimciler yenilikçidir. Schumpeter girişimcilerin mevcut kabul görmüş iş ve işletme modlarını yaratıcı-yıkım sayesinde tamamen dönüştürebileceklerini iddia eder. Yaratıcı-yıkıcılık; halen var olan ürün, süreç, fikir, sistem ve işletmelerin zaman içerisinde yenilikle ortaya çıkan daha iyileri ile yer değiştirmesi ve ortaya çıkan yeniliğin bir önceki ögeyi tamamen ortadan kaldırması olarak tanımlanabilir (Tunç, 2007: 31). Yenilik veya yaratıcı-yıkım sorunları ele almada yeni yollar ortaya koyar. Çevre sorunlarında da doğal olarak yenilik çağrısı vardır (McEwen, 2013: 269). Yeşil girişimcilik yenilikçi çözümlerle bir değer yaratmakta ve yaratıcı yıkım sürecini ateşlemekte ve sosyo-ekonomik süreci tetiklemektedir (EKOIQ, 2015: 44). Yenilik aktif olarak çevre sorunlarına yaklaşımda ve sürdürülebilir bir çözüm bulmada çok etkili bir araçtır. Yükselen bir paradigma olarak yeşil girişimcilik sürdürülebilirlik ve çevre konusunda duyarlı coşkulu bir iş füzyonudur (Shahidullah, Hague, 2014: 3233). Yeşil yenilik veya eko yenilik çevre zararlarını azaltmak veya önlemek için yeni veya değiştirilmiş süreçler, teknikler, uygulamalar, sistemler, ürünler gibi tanımlanabilir (Kaur, 2014: 1). Bir başka ifadeyle yeşil girişimcilik yeni ürün tasarımı, yeni teknolojiler ve yeni örgütsel düzenlemeler yoluyla gerçekleştirilir.

Yeşil girişimciyi geleneksel girişimciden ayıran ana fark, yeşil girişimci ekonomik açıdan karlı, çevreye duyarlı ve sosyal değer yaratan bir iş modeli oluşturmak ister. Yeşil girişimciler faaliyetlerinde ve büyüme stratejilerinde çevre dostudur. Yeşil Girişimciler, toplumun ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda daha iyi bir dünya ve yaşam alanlarına katkıda bulunmak üzere ürün ve hizmet sunumunu gerçekleştirirler. Yeşil girişimcilerin ilkelerinde, politikalarında ve uygulamalarında müşterilerinin, çalışanlarının, toplumun ve çevrenin yaşam kalitesini artırma amacı ilk sırada yer almaktadır (Satı, Yılmaz, 2008: 336). Bir başka ifadeyle yeşil girişimcileri çevre etkilerine odaklanan girişimciler veya sosyal, ekonomik ve çevresel eksenleri içinde bütünleştiren kişiler olarak ifade edebiliriz. Yeşil girişimciler, sosyal, çevresel ve ekonomik faktörleri dikkate alarak mal ve hizmet üretim ve tüketiminde yenilikçi çözümler arayan ve bulan kişilerdir. Girişimcilerin kendine güven, yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma, akılcılık, bağımsızlık, rekabetçilik vb. ortak olduğu özellikleri vardır. Ancak yeşil girişimciliğin bunların ötesinde gerektirdiği iki itici güç bulunmaktadır. Bunlar çevre değerleri ile ilgili tutku ve inanç ve pazarda bir boşluğun tespit edilerek buna çevreci bir çözüm bulunabilmesidir (TTGV, 2012: 2). Bu durum çevre sorunları hakkında bir farkındalığın olmasını, buna ek olarak ilgili alanlarda teknik bilgi, mevzuat ve pazar bilgisine sahip olmayı gerektirir (TTGV, 2012: 2). Yeşil girişimciler, sürdürülebilirlik yolunda yeşil tasarım, yeşil süreç ve sürdürülebilirliğe ömür boyu bağlılık ile bir sektörde iş kurarak o sektörü dönüştürmek isteyen kişilerdir (Kaur, 2014: 1).

Yeşil girişimcilik, kendi iş faaliyetlerinin özüne çevre koruma ve/veya iyileştirme hedefini koyan tüm girişimci teşebbüsleri ifade eder. Yeşil girişimci bu yönüyle klasik girişimciden ayrılır. Yeşil girişimciliğinin temelinde kurumsal

sosyal sorumluluk, çevresel sorunların çözümüne katkı ve düzenlemeler yer almaktadır. Yeşil girişimciler dünyayı değiştirmek ve çevre ve yaşam kalitesini artırmak ve para kazanmak ve girişimlerini büyütme arzularına göre sınıflandırılabilir (Bell, Stellingwerf, 2012: 8).

Yeşil girişimciler proaktif ekolojik odaklı iş stratejileriyle kendi iş sektörlerinin kurum kültürü ve sosyal ilişkilerinin yeniden yapılandırılmasını arzulayan ve bu yönde çabalayan sosyal eylemcilerdir (Gibbs, 2009: 69). Yenilik girişimciliğin özüdür. Yeşil girişimciler mevcut konvansiyonel üretim yöntemleri, ürünleri, piyasa yapılarını ve tüketim kalıplarını yok edip bunların yerine üstün çevresel ürün ve hizmetleri koymayı öneren ve bu konuda çalışan kişilerdir (Gibbs, 2009: 70). Yeşil girişimciler çevresel korumaya ve gelişime odaklı dinamik pazar oluştururlar.

Yeşil girişimciler sosyal ve çevresel problemlerini tanıyan ve sosyal ve/veya çevresel değişim yapmak için girişimcilik ilkelerini kullanarak bir girişimi oluşturup, düzenleyip ve yöneten kişilerdir. Yeşil girişimcilik yenilik ve risk olmayı gerektirir.

Yeşil girişimciler, risk içeren ticari faaliyetleri göze alan, daha sürdürülebilir bir geleceğe doğru ticari faaliyetlerinin doğal çevre üzerindeki etkisi pozitif olan ve özellikle faaliyetlerinde doğal ortamı iyileştirmek arzusu içinde hareket eden kişilerdir (Schaper, 2010: 13).

Yeşil girişimciler yeşil işleri çevresel sorunlarla birleştirerek yenilikçi modeller ortaya koyan, çevreye yarar bir süreç veya bir ürün ve hizmet sunmak veya yapmak için işe başlayan kişilerdir (Harini, Meenakshi, 2012: 79).

Yeşil girişimciler diğer girişimciler gibi piyasadaki fırsatları gören o fırsatlardan yararlanan fakat aynı zamanda sürdürülebilirliği de en önemli girişimci çabalarının amaçlarından biri olarak gören kişilerdir ve bu yolda yeşil girişimci bazen kesinlikle kar güdüsüyle hareket etmeyip sosyal sorunlara çözüm bulmak amacıyla hareket eden bir tür sosyal girişimci gibi kabul edilir. Ancak bu yeşil girişimcilerde bir motivasyon unsuru olarak finansal getiri yok anlamına gelmemelidir. Aksine finansal getiri onlar için en önemli itici güçlerden biridir (OECD, 2013: 39).

Yeşil girişimci çevre dostu süreçleri, faaliyetleri veya ürünleri kapsayan bir girişimciliktir.

Yeşil girişimci yeşil iş yapan ya da yeşil işe giren girişimcidir. Diğer bir deyişle, yeşil girişimcilik ekonominin herhangi bir sektöründe üretimde kullanılan teknoloji açısından tanımlanabilir ki bu durumda yeşil girişimciliği bir süreç yaklaşımı olarak adlandırabiliriz. Ya da belirli bir sektörün içinde spesifik üretim ve hizmet veren firmalar açısından tanımlanabilir ki bu durumda yeşil girişimciliği bir üretim yaklaşımı olarak adlandırabiliriz.

Kısaca yeşil girişimcilik, çevreye yararlı girişimci aktivite göstermektir. Yeşil girişimci ise ekonomik aktör olarak fikirlerini gerçeğe dönüştüren, piyasa için tümüyle yeşil ürün ve teknoloji üreten kişidir (Farinelli, Bottini, Akkoyunlu, Aerni, 2011: 42). Yeşil işletme ise iş uygulamaları ve kaynak kullanımında çevre üzerindeki etkisini önemseyen yerdir.

2. Yeşil Girişimciliği Kısıtlayan Faktörler

Yeşil girişimciliğin gelişimi çeşitli bariyerler tarafından kısıtlanmaktadır. Bu bariyerler yeşil girişimciliğin orta ve uzun vadede gelişimini yavaşlatan unsurlardır. Ekonomik bariyerler, en önemli ve sık olanıdır. Bunun yanında psikolojik, teknik, kurumsal vb. ekonomik olmayan bariyerlerde vardır (Hamdouch, Depret, 2012: 7). Bu bariyerler nedir diye baktığımızda;

- Yeşil girişimcilik, öncelikle çevre sorunlarına farkındalık yanı sıra çevresel konularda teknik, yasal ve piyasa bilgisi gerektirir (CP/RAC, 2012: 9). Sorunlara farkındalık yetersizliği ve bilgi yetersizliği önemli bir bariyerdir.
- Genel nüfus içinde çevresel sorunlara olan farkındalığın yetersizliği tüketici davranışlarının değişimini yavaşlatan unsurdur ve buda yeşil piyasaların yaratılması önünde önemli engellerden biridir.
- Yeşil girişimciler için yeşil teknoloji öncelikle kritik bilgi, yeterlilik ve kaynakların bileşimini gerektirir ki bunlar karmaşık, kümülatif ve en önemlisi hala embryonic veya ulaşılması zordur. Yeşil girişimcilik iş, tutum ve profesyonel davranışların içine çevresel boyutun entegrasyonu için yeşil girişimcilerin yeterliliğini gerektirir. Aynı zamanda yeşil işler çok sayıda dağılmış heterojen ve bölgesel aktörler arasında yakın koordinasyonu gerektirir (Hamdouch, Depret, 2012: 9).
- Yeşil girişimcilerin çevresel ve teknolojik olmak üzere çift sorunla karşı karşıya kalabilmeleri yeşil işlerde finansal belirsizliklere yol açar (Hamdouch, Depret, 2012: 9). Bu da yeşil yatırımları engelleyen unsurdur.
- Çevreye duyarlılık şirketler tarafından günümüzde hala maliyetleri artıran ve rekabet gücünü ortadan kaldıran bir unsur olarak görülmektedir.
- Çevreye odaklı iş fikirleri için piyasa oluşturmak çevreye odaklı olmayan iş fikirlerine göre daha da zordur. Çünkü finansman sağlayanlar çevreye odaklanmış yenilikleri veya çevresel yenilikleri finanse etmek konusunda henüz yeterince olgunlaşmamış olabilir (Gibbs, 2009: 70). Bir başka ifadeyle yeşil işlere kaynak sağlayacak finansal piyasalar yeterince gelişmemiştir. Bazı ülkelerde bu soruna çözüm olarak yeşil işletmeleri finanse etmek için yeşil bankalar kurulmaya başlanmıştır (OECD, 2013: 60).
- Teknolojinin giderek hızla değişmeye başlamasıyla girişimcilerin oluşturdukları birçok ürün ve hizmetler hızlı bir şekilde eskimiş hale gelmekte ve bu da girişimciler arasındaki rekabeti giderek daha da artırmakta ve rekabet her gün daha şiddetli hale gelmektedir. Bu da şirketlerin yaşamlarına veya yeşil girişimcilik uygulamalarına engel olabilmektedir.
- Yeşil işlerde tüm kademelerde beceri kazanmış, işlerinde uzmanlaşmış nitelikli personel noksanlığı ve yönetim becerilerinin eksikliği (OECD, 2013: 61) yeşil girişimcilik açısından diğer bir bariyerdir.

Ayrıca;

- Yeşil girişimcilerin hızlı ve verimli bir başlangıç yapıp, büyüyecek yeni ve yenilikçi firmalar yaratması için uygun düzenleyici koşulların eksikliği,
- Çevre ile ilgili konularda iş dünyası içindeki kafa karışıklığının giderilememesi,
- Çevre ile ilgili konuların bazı şirketler tarafından sadece PR çalışması olarak görülmesi,

- Hükümet desteği ve teşviklerin yetersizliği,
- Yenilikçi istekliliğin azlığı,
- Tüketici desteğinin yetersizliği ve tüketicilerin yeşil ürünler hakkındaki bilgisizliği, (Tüketicilerin yeşil ürün ve hizmetler hakkında bilinçlendirilmesi, eğitilmesi önemlidir.) diğer bariyerlerdir.

3. Yeşil Girişimciliğin Önemi

- Yeşil girişimciler yeşil ekonominin oluşumuna katkı sağlar. Yeşil ekonomi çeşitli sektörleri ve farklı teknolojileri kapsayan aynı zamanda sosyal değişikliklerle birlikte etkili iş ve çalışma yolları arayan karmaşık süreçtir. Birleşmiş Milletler Çevre Programına göre (UNEP) yeşil ekonomi ise çevresel riskleri ve ekolojik kirliliği azaltırken, insan refahının gelişimi ve sosyal eşitlik ile sonuçlanan bir ekonomiyi açıklar (Hewitt, 2012: 5).
- Yeşil girişimciler mevcut geleneksel üretim yöntemleri, ürünleri, piyasa yapılarını ve tüketim kalıplarını daha üstün çevresel ürün ve hizmetlerle değiştirerek çevresel gelişme için dinamik yapı oluşturabilir (OECD, 2013: 37).
- Yeşil girişimciler yeşil büyümeye katkı yapar. Yeşil büyüme, ekonomik büyüme ve kalkınmayı doğa varlıklarının refahımıza dayanak oluşturan kaynakları ve çevresel hizmetleri vermeye devam etmesini garanti ederek sağlamaktır. Çevre dostu büyüme bunu yapabilmek için, sürdürülebilir büyümeyi destekleyecek ve yeni ekonomik fırsatları arttıracak yeniliklere ve yatırımlara katalizör olacaktır (OECD, 2011: 1).
- Günümüzde yeşil-girişimciler, sürdürülebilir kalkınma ve birçok işletmenin kuruluş aşamasında çevreye duyarlı bir girişim olarak faaliyetlerine başlaması açısından önemli bir değişim faktörü olarak görülebilir (Efeoğlu, 2014: 104).
- Yeşil girişimciler tarafından oluşturulan işletmeler çevresel değerleri somutlaştırırken aynı zamanda mevcut ve yeni ortaya çıkan ihtiyaçlara yenilikçi çözümler önererek mevcut piyasalara itiraz ederler. Yeşil girişimciler piyasa hedefleri ve finansal hedefleri ile çevresel performansı birleştiren yeni iş konsepti oluşturarak ve yeşil piyasaların büyümesine ve yayılmasına katkıda bulunarak potansiyel girişimciler için bir rol modeli olabilir (OECD, 2013: 67).
- Yeşil girişimcilerin faaliyetleri arasında eko-turizm, geri dönüşüm, enerji verimliliği, sürdürülebilir hareketlilik, organik tarım, yenilenebilir enerji gibi faaliyetler yer almaktadır ve yeşil girişimciler bu faaliyetlere bağlı yeşil işlerin sayısının artmasına katkı sağlamaktadır.
- Yeşil girişimcilik, tarımın önemli yer tuttuğu gelişmekte olan ülkelerde kadın girişimciliği için önemli bir fırsat olabilir. Özellikle geri kalmış bölgelerde kadın girişimcilerin kuracakları, mikro, küçük ve orta boy işletmeler ve yeşil kooperatifler pazarlama ve iş geliştirme becerileri ile kombine edilirse kadının güçlendirilmesi, gelir yaratması ve kadın girişimciliğinin gelişimine katkı sağlar ve ekonomik dinamizm yaratır. Aynı zamanda çevre dostu tarım hızla büyüyen bir alandır ve kırsal kalkınmanın geleceği için güçlü umutlar sunabilir (Sanyang, Huang, 2008: 677).

- Günümüzde karşı karşıya olunan çevresel zorluklar yeşil girişimciler tarafından ekonomik fırsatlara dönüştürülebilir. Örneğin, yeşil girişimciler, geri dönüşümlü atıklardan yapılan yeni ürünler veya çevre teknolojisi (yenilenebilir enerji gibi) alanındaki hizmetler gibi eko-yenilikçi ürün ve hizmetler üreterek artan ekonomik talepler ve çevresel hizmetler arasında bir köprü olabilirler.
- Yeşil girişimcilik yenilik ve girişimciliği birlikte gerektirir. Yeşil girişimcilik eko-yenilikler nedeniyle önemlidir. Çünkü eko-yenilikler şirketlerin ve ülkelerin gelecekteki rekabet avantajı olacaktır. Şirketler ve ülkeler gelecekte uluslararası pazarda başarılı olmak istiyorsa rekabet avantajında yeni ve yenilikçi çevre teknolojileri, hizmet ve süreçleri, düşük maliyetten çok daha önemli kaynak olacaktır (McEwen, 2013: 270).
- Küresel nüfus artışı yeşil girişimciliği etkilemektedir. Dünya nüfusundaki artış tüketimi de artıracaktır. Bu tüketimdeki artışlar eko-sistemler üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Yeşil girişimciler tüketim artışı karşısında çevreyi korumak için yeni teknolojiler bulmak açısından da önemlidir (McEwen, 2013: 270).
- Vahşi hayvanların yaşam alanlarının, çeşitli bitki türlerinin yok olmasının daha da hızlanması ve dünyanın en zengin türlerinin yaşadığı tropikal ormanların zarara uğraması ve uğruyor olmasının devam etmesi yani biyoçeşitlilik kaybı da çevre sorunlarını çözmek için girişimci eylemlere ihtiyacı doğrulamaktadır. Çevresel kaygıları dikkate alan yeni bir girişimcilik türüne yani yeşil girişimcilere ihtiyaç vardır (McEwen, 2013: 270-271).
- Yeşil girişimcilik istihdam açısından da önemlidir. Yeşil girişimciler kısa, orta ve uzun vadede şimdiki işlerden daha fazla görülecek iş büyümeleriyle tarım, inşaat, ormancılık ve ulaşım gibi birçok sektörde iş yaratacaktır (Creech, Huppe, Paas, Voora, 2012: 8).
- Yeşil girişimcilik faaliyetleri ve çevre alanındaki Ar-Ge çalışmalarının artması, temiz üretime ve sürdürülebilir tüketime yönelik çalışmaların daha geniş kitlelere yayılmasıyla küresel olarak yeni bir girişimcilik sisteminin temellerinin atılmasını sağlamaktadır (EKOIQ, 2015: 44) ve yeşil girişimciler daha sürdürülebilir ekonomik ve ticari sistemin gelişmesinde önemli bir rol oynamaya potansiyeline sahiptir (Schaper, 2010: 13) .
- Yeşil girişimciler yeşil ürünler ve hizmetler sunarak, yeşil üretim tekniklerini uygulayıp ve tanıtarak, yeşil ürünler ve hizmetlere olan talebi yükselterek ve yeşil işler yaratarak sürdürülebilir bir yeşil ekonominin yaratılmasına katkı sunarlar (ILO, 2014: 2).

Sonuç

İnsan faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkisi günümüzde göz ardı edilemeyecek boyuttadır. Doğal çevrenin kötü durumu kısa vadede insanların yaşam standartlarının kalitesini düşürürken, hiçbir önlem alınmadığı takdirde uzun vadede insanın var olmasını, gerçek varlığını tehdit eden bir unsurdur. Bu nedenle girişimcilik anlayışı, uygulaması ve işleyişinin değişmesi gerekiyor. Girişimciler sadece işi ekonomik olarak ele almayı aynı zamanda çevre ve sosyal ihtiyaçları dikkate alarak yaklaşmak zorundadır. Yani yeşil girişimcilik artan insan ihtiyacını

çevreye zarar vermeden yapma veya çevrenin daha da kötüleşmesinden kaçınarak yapma yollarını bulmaktır. Yeşil girişimcilik olgusunun tam kabul görmüş hatları yoktur. Çünkü yeşil girişimcilik özellikle ülkelere ve sektörler göre farklılaşmış sorunlar karşısında farklılaşmış realiteler göstermekte ve sosyal ve kültürel yapıdan etkilenmektedir. Ancak yeşil girişimcilerin ortak noktaları ekonomik açıdan tatmin edici, sosyal sorumluluk sahibi ve çevreye yararlı işler tasarlayan ve uygulayan kişiler olmalarıdır. Yeşil de çevresel veya ekolojik sürdürülebilirliğe doğru bir hareket için kullanılan kavramdır.

Yeşil girişimciler ekonomik kalkınma için önemlidir. Yeşil girişimciler işsizlik, yoksulluk ve çevresel sorunları gidermeye önemli katkı sunabilir. Yeşil girişimciler diğer girişimcilere göre yeşil uygulamalar ve çevresel görevlerde daha fazla sorumluluk üstlenmektedir. Onlar ya yeşil ve çevre dostu ürünler ve hizmetler sunarak ya da çevre dostu süreç aracılığıyla ürün ve hizmetlerini sağlayarak veya temiz teknoloji yardımı (ILO, 2014: 1) vb. yeşil ekonomiye katkı sunarlar. Çevreyi korumak günümüzün en önemli meselelerinden birisidir. Bu nedenle yeşil girişimcilerin sayısının artması için desteklenmesi önemlidir. Yeşil girişimcilerin sayısı teknik yardım ve destek, alt yapı tesisleri, eğitim programları, vergi muafiyeti gibi teşvik ve kolaylıklarla artırılabilir. Toplumun yeşil ürün ve hizmetlere yönelik değer ve algılarını yükseltici eğitim ve uygulamalar yeşil girişimciliğin gelişimi için olumlu bir faktör olabilir. Gelişmekte olan ülkelerin kaynakları kısıtlı olduğu için gelişmesi öncelikli istenen ve ülke yararına olacak yeşil iş sektörleri belirlenmelidir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler çoğu ülkelerde ekonomilerin omurgasıdır. Gelişmesi hedeflenen yeşil iş sektörlerindeki yeşil iş fikirleri olan küçük ve orta ölçekli işletme sahiplerine veya girişimcilere yapılacak finansal ve mali destekler, uygun mevzuatın düzenlenmesi ve etkin uygulanması, inovasyon becerilerinin güçlenmesine katkı istihdamın artmasına, yeşil küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyümesine yardımcı olur. Temiz teknoloji yatırımlarının desteklenmesi ve uygulanmasının teşvik edilmesi gittikçe artan çevresel duyarlılıkta rekabet gücünü artırır. Üniversitelerde yeni çevre dostu üretim teknik ve süreçlerini anlatan ve bu konularda iş becerileri kazandıran eğitimler verilmeli, yeşil ekonomiye geçiş öncelik edecek araştırma projeleri için teşvikler sağlanmalı, davranış değişikliği için gerekli koşullar oluşturulmalıdır. Ar-Ge çalışmalarında yeşil inovasyon teşvik edilmelidir.

Günümüzde girişimlerin birçoğunun çevreyle ilgili konuları bir tehdit olarak algılamak yerine sürdürülebilir gelecek için yeşil girişimi ve yeşil inovasyonu amaçlarının bir parçası olarak ele almaları gerekmektedir. Başarılı iş mutlaka çevre ve toplum üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olmak zorunda değildir. Dünya ve insanlık için, sürdürülebilir bir gelecek için, yeşil ve sosyal kapsayıcı ekonomi çözümdür ve çevreye öncelik vererek ekonomik büyümeyi teşvik etmek mümkündür.

Kaynakça

- Bell, J. ve J.J.Stellingwerf. (2012). Sustainable Entrepreneurship: The Motivations & Challenges of Sustainable Entrepreneurs in the Renewable Energy Industry, Master Thesis within Business Administration: Strategic Entrepreneurship, Jonkoping International Business School, Jonkoping University, Jonkoping.
- Creech, H. Huppé, A.G. Paas, L ve Voora, V. (2012). Social and Environmental Enterprises in the Green Economy: Supporting sustainable development and poverty eradication on the ground, Published by SEED and IISD.
- CP/RAC. (2012). Green Entrepreneurship in Turkey, Ankara.
- Efeoğlu, E. (2014). Çevreci Açından Girişim; Eko-Girişimcilik, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 23, Sayı 1.
- EKOIQ. (2015). İşin Rengi Giderek Değişiyor, Yeşil Girişimcilik, EKOIQ, Sayı 48, İstanbul.
- Farinelli, F. Bottini, M. Akkoyunlu, Ş ve Aerni, P. (2011). Green Entrepreneurship: The Missing Link Towards A Greener Economy, ATDF Journal, Valume 8, Issue 3/4.
- Gibbs, D. (2009). Sustainability Entrepreneurs, Ecopreneurs and the Development of a Sustainable Economy'', Greenleaf Publishing Ltd, <http://www.greenleaf-publishing.com>.
- Gül, Z. (2007). İşletmelerde Üretim ve Çevreyi Bütünleştirmede ISO 14000 Yaklaşımı: Bir Alan Araştırması, T.C. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.
- Hamdouch, A ve Depret, M. H. (2012). Green Entrepreneurship Networks and Clusters: When the Local requires the Global, RSA Global Conference 2012 24th-26th June Beijing, China.
- Harini,V ve Meenakshi, D.T. (2012). Green Entrepreneurship-Alternative (Business) Solution to Save Environment, Asia Pacific Journal of Management and Entrepreneurship, A Scholarly, Peer Reviewed, Bi-Annual, Open Access, Online Research Journal, Valume 1, Issue 3 ISSN 2277-8098.
- Hewitt, G. (2012). Is corporate Asia ready for the green economy?, ACCA, www.accaglobal.com/ri.
- ILO. (2014). Green entrepreneurship: Creating green jobs through sustainable enterprise development in Namibia, www.ilo.org/global/topics/green-jobs/...en/index.htm, (Erişim Tarihi: 09.06.2016).
- Kaur, S. (2014). Green Entrepreneurship, Research Paper, International Journal of Scientific Research, Economics, volume:3, Issue:12, ISSN No 1227-8179.
- Mcewen, T. (2013). Ecopreneurship as a Solution to Environmental Problems: Implications for College Level Entrepreneurship Education, International

Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, Vol. 3, No. 5 ISSN: 2222-6990.

- Muzyka, D. de Koning, A ve Churchill, N. (1995). On Organization and Adaptation: Building The Entrepreneurial Corporation, European Management Journal, Volume13, No.4.
- OECD. (2011). Towards Green Growth, Multilingual Summaries, Summary in Turkish,- ISBN 978-92-64-094970.
- OECD. (2013). Working Party on SMEs and Entrepreneurship (WPSMEE) -Green Entrepreneurship, Eco-Innovation and SMEs Final Report, CFE /SME (2011)9/FINAL.
- Pachaly, M. V. W .(2012). Barriers and Triggers to Green Entrepreneurship: An Exploratory Study, Thesis, to Obtain the Degree of Master of Science in Economics and Business Economics, Specialisation Entrepreneurship and Strategy Economics, Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics, Rotterdam.
- Satı, Z. E ve Yılmaz, C. (2008). Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Yeşil Girişimcilik, 2.Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Bişkek, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları:112.
- Sanyang, S. E ve Huang, W.C. (2008). Green Cooperatives: A Strategic Approach Developing Women's Entrepreneurship in the Asian and Pacific Region, World Journal of Agricultural Sciences, 4 (6): 674-683, 2008 ISSN 1817-3047© IDOSI Publications, Taiwan.
- Schaper, M. (2010). Making Ecopreneurs: Developing Sustainable Entrepreneurship, 2nd Edition, Ashgate Publishing Group.
- Shahidullah, A.K.M ve Haque, C.E. (2014). Enviromental Orientation of Small Enterprises: Can Microcredit-Assisted Microenterprises be 'Green, Sustainability, ISSN 2071-1050, www.mdpi.com/journal/.
- Tunç, B. (2007). İşletmelerde Yaratıcılık, Yenilikçilik, Girişimcilik Yönetimi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- TTGV. (2012). Türkiye'de Yeşil Girişimcilik Final Raporu, Ankara.